

HRVATSKI PLANINAR

Viestnik „Hrvatskoga planinarskoga društva“ u Zagrebu.

U Moslavini.

Piše Dragutin Hirc.

I. Okolo Kutine.

Vuklo me srdce odavna, da u Moslavini razgledam Garić-grad, a vuklo u prvome redu toga radi, što bijaše »Ružica Garićka« moja prva nagradna knjižica, koju sam primio bivši još djetetom. Vuklo me srdce u ubave krajeve moslavačke i zato, da obadjem goru, koju su poznali već Rimljani i zvali ju »Mons Claudius« i koju da je rimski car Claudius u I. veku po Isusu zadio vinovom lozom.

Davna ta želja izpunila se tek prošloga mjeseca, kad sam iz Zagreba krenuo da uzduž i poprieko prodjem nesamo Moslavačku goru, već i Garjavicu, koju krivo zovu »Garićkom gorom« i koju u onim krajevima nitko ne pozna, a zvala se Garjavica sigurno i onda, dok življahu gospodari grada Garića.

10. pr. mjeseca krenem iz Zagreba brzovlakom u 1 sat 34 časa preko Sesveta u Dugoselo, kamo sam prispio u 2 sata. Tu sam prestupio u drugi vlak, koji me je sada vozio posve nepoznatim mi krajevima. Došao sam u Prečec, a malo zatim prošao mutnom Lonjom i zagledao na lievo na zelenu brdu Ivanić-klošter sa dvie biele crkve, a na desno od postaje Ivanić-grad, gdje je skladište liesa, duga i podvala ili babura, dočim je kod male postaje Širinec (na tabli krivo »Sirinec«) takodjer skladište liesa. Na oku veoma ugodnu visu, u bujnoj zeleni u kojoj se koče jablani, a na okolo steru daleka polja, zagledasmo Vojni Križ te dojurismo, prošav rječicom Česmom, (a ne »Čazmom« kako čitamo na zemljovidima), u postaju Novoselec-Križ. Još smo prošli malu postaju* Ludina-Vidrenjak, kad nam se sve to ljepše izticala svojim kosama Moslavačka gora, po gotovo pak, kad se primicasmo k postaji Moslavina-Popovača, gdje u prekrasnom položaju zagledasmo gradove vlastelinstva moslavačkoga. Još smo prošli Voloder i napokon u

* Što obično zovemo „Halbstation“, zove narod „mala štacija“.

prebjunjoj zeleni svrnuli okom prama Kutini, koja se pribrala poput biela gradića na jednoj kosi Moslavačke gore. Na kolodvor dojurio je vlak u 4 sata i 24 časa. Dočekao me stari moj prijatelj i sudrug Josip Gaži, ravnajući učitelj u Kutini. S njime je došao i sudrug Fran Šolta, koji u onaj par, kad si pružismo ruke, nije znao, koja ga čeka »planinarska« zadaća ako će sa mnom krenuti kosama Moslavačke gore, a možda i gorom Garjavicom.

Prva točka na koju me je upozorio prijatelj Joža, pod kojim ga imenom zna i pozna cieľa Moslavina, bijaše brieg Škarje, kamo smo se uputili drugoga dana po podne, dočim sam prije obašao cieľo selo, hrastovu šumu Gaj, zakrenuo daleko u »suho« Lonjsko polje i krenuo prema hrastiku Pevčenjaku, što leži kod sela Repušnice.

Prošavši vrtom, dodjosmo na jedno strnište, a odavle do potoka Kutinice, što teče uz šumu Šamac. Tu me upozori sudrug na nekoliko metara dugu i tek izkopanu grabu, što je na koso padala prama blizoj Kutinici. Nad grabom porasla jabuka na kojoj bijaše ploda kô lišća, a na okolo kukuruza. Prijatelj mi reče, da je to »jazbina« u kojoj je živio jazavac, kojeg su prije dva mjeseca izkopali živa i poslije usmrtili. Opazio je, da mu ne staje kukuruze, dao paziti, dok su jazavca i zagledali kako se vraća u svoju jazbinu, koju si je smjestio veoma prikladno. Prijatelj Joža pripoviedao mi je, da je jazavac u onim krajevima dosta obična zvier i da ih je prije mjesec dana došlo na Kutinicu u jedan mah iz šume šest komada, da se napoje. Tu bijahu dva dječarca, koji su lovili ribu, jedan jači, drugi slabiji. Jedan je od jazavaca navalio na manjega dječarca, našto on pobježe, nu drugi skoči po kolac, pa udri po jazavcu, našto se ostali jazavci razbjegnu. Ubijenog jazavca dovukao u selo, gdje su mu za nagradu oderali kožu.

Prošav kraj mлина, dodjosmo u bukovu šumu Šamac u kojoj stoje »ledane«. Šuma ta ima duboke obkope, koji se protežu u prilici polukruga na pô sata daleko, a potiču iz turskih vremena. Medja bijaše prama Kutini potok Kutinica. U toj šumi ima prekrasnih bukava, dočim je uz prikrajke porasao grabar, lieska, hrast, trepetljika, javor-žest (*Acer tataricum*) i krkovina, trušljikovina ili pasjakovina, (*Rhamnus Frangula*).

Iz Šamca pošli smo u Gradinski jarak, prošli debelom hladovinom i izašli na brieg Škarje na kojem nadjosmo zapušten vinograd i tragove kućerka u kojem je samotovao neki starčić mirne dane, nu kad je ostario i oslabio, napusti svoje pustinjačko mjesto, pa se preselio u Kutinu. Voćke, koje na okolo rastu, još će dugo siećati, da je nekoć na Škarju neka božja duša spokojno živjela.

Sa ovoga briega mora da je vidik dalekosežan, nu kako ne bijaše jasno, zagledasmo samo Zrinsku i Petrovu goru, Vukomeričke gorice i planinu Kozaru u dalekoj Bosni. Lonjsko polje proteglo se pred nama poput zelenâ mora zatrubljeno gorama i lugovima kao bujnom obalom na kojoj se pribralo Osekovo.

Sa Škarja zavinusmo u šumu Ciglenicu, koja je takodjer zarasla bukvom. Medju bukvama ima i uglednih stabala, a naročito nam je pala u oči jedna bukva, kojoj bijaše cielo deblo zeleno. Pala je u oči i prijatelju Joži, koji je mislio, da je povija bršljan, nu kad tamo prepozna bukovo lišće i kratke grane, koje su izbile izpod kore i pokrile cielo deblo.

Dalje Ciglenice, a prama mjestu Vukovju, ima šuma Klisa sa ostancima grada Klise, spadajuća pod vlastelinstvo Steiner u Kutini. U šumi Ciglenici izvire potočić Cigleničara, od kojega krenusmo šljivikom u prijateljev vinograd da se tu nazobljemo moslavačkog grožđa sa stare, sa hrvatske još loze.

Tu nas dočeka u klieti vrla domaćica, koja nas je pretekla, pošav iz Kutine priečcem i ponesav sobom »zaire« u kojoj zagledasmo i hladno odojče.

Prošavši vinogradom, stanem na zaravanku pred kletju, da okom segnem u daleke krajeve, koje je još zlatilo zapadajuće sunce. Kako je pala magla, pretvorilo se Lonjsko polje u »magleno« more. Kud god je magla pala tamo se stere ogromna ta ravan njome jasno ocrtana. Nebo se žarilo i ona rumen milo titrala po nebeskom svodu, dok nam sunce šapnulo i dobru večer u bajnim krajevima bujne Moslavine i ovoga zanimivog mjesta. Čvrčak se oglasio za cvrčkom, a kada oni u vinogradima cvrče, ne samo da »mekšaju« grožđe, već su i predteče blize jeseni.

Kako smo dva puna sata obilazili bregovima, išla nam u slast večera uz ono krasno grožđe i vrstnu domaću kapljicu, koju je spremila na ovom tihom visu ruka Jožine marne supruge.

Razpredosmo razgovor o raznim prilikama moslavačkim, razgovarashmo o dalnjem mom putu i putovanju, a u onaj čas, kad mi prijatelj nazdravio, zati traže žice tamburice. U prvi sam mah mislio, da su tamburaši, nu kad upitah Jožu, tko tambura, reče, da njegova supruga i švogorica. Tiha je noć nastala, koju prekidaše samo otegnuti i ganutljivi cvrkut čvrčaka, kada krenusmo priečcem kući, da odmorimo, okrepljeni onim svježim zrakom moslavačkih »planina«.

11. rujna krenuo sam sa sudrugom Franom Šoltom do šume Gaja, gdje je nekoč po narodnoj predaji u jezeru stajao grad Plovđin, kojemu se samo sačuvalo ime. Vide se još dvostruki polokružni obkopi, dočim bijaše prije nekoliko godina tragova vratima a našlo se i cripova. Sada je »jezerišće« zaraslo hrastovom šumom, šašem i rogozom, dočim je nedaleko njega cvala jedna kaljužnica (*Caltha palustris*), što me je vanredno iznenanadilo, jer je poznato, da ova bilina cvate s proljeća.

II. Put na Gojilo.

Gojilo kod Banove jaruge ne smiješ da mineš, reći će prijatelj Joža, kad sjedosmo za stol da večeramo.

Preporučio mi taj brieg daleka i prekrasna vidika radi i za to sam se 11. rujna spremio, da i sa njegove tjemenice pozdravim dragu nam domovinu. Sa mnom je pošao sudrug Šolta, a krenusmo iz Kutine željeznicom do Banove

jaruge, koja leži uz rječicu Pakru, odkuda na visoku šudu zagledasmo i crkvu sv. Duha na Gojilu.

Prašnom cestom podjosmo prama rječici Ilov i, koja prima Banovaču, te se primakosmo Zbegovači, otegnutom selu, kojim nam je valjalo poći prama podnožju briega Gojila. U prvi mah ne mogosmo se odlučiti, da ne zakanimo na kolodvor, nu kada nam jedan seljak reče, da je samo uru hoda, podjosmo selom. Bijaše 1 sat po podne i sunce je žarko pripeklo, ne obazirući se na znoj, koji je s našega lica curkom potekao. Dokopasmo se hladovite šumice i krenusmo uzbrdice lagano se uzpinjući prama crkvi.

Narod pripovieda da bijaše brieg, kad su gradili crkvu, znatno strmiji, a ljudi, da su nosili opeke i kamenje u torbama, a kad su došli na podnožje, jedan drugomu gradju podavalii. U 2 sata bijasmo na Gojilu, a u hladovini ogromnih lipa pod kojima je tlo pokrio zimzelen ili pavenka (*Vinca minor*). Tri su tu lipe od kojih mjeri najdeblja u dnu 3 m. 72. cm. u objamu, a u prsnoj visini 3 m. 32. cm. Po vrsti je to »biela lipa« (*Tilia argentea*; *Silberlinde*), koja je u Slavoniji u nekim krajevima obična i za slavonsku floru značajna.

Oko crkve sv. Duha nadjosmo i groblije, nu u blizini ni žive duše, koja bi nas uputila na mjesta i krajeve koje gledamo. Tražeći okom na sve strane, zagledam pred jednom kućom nekoliko ljudi, koje stanem dozivati. Tek vikanje i mahanje rukama maknulo je iz dvorišta jednoga seljaka, koji se laganim korakom uputio do nas. Bijaše to vincilir Simo V., čovjek bistre i otvorene glave, koji pozna cielu bližu i dalnju okolinu.

Najprije nam palo oko na podnožni Medjurić i Simo nam odmah stao pričati o starcu župniku Antunu Kožiću, poznatom veseljaku i dobroćudnom starini, kojega su štovali i ljubili na daleko i široko. Kad je ostario, sagradi si kućicu na Gojilu, gdje je odlučio, da živi stare dane svoje. Poslije se ipak povratio u Medjurić i tu umro baš na svoj 90-rodjen dan. Dolazili prijatelji iz bližih i dalekih krajeva da mu čestitaju, nu kad tam, nadjoše čestitu tu dušu mrtvu. Mjesto u radost, krenuše u žalost, izprativ ga do hladna groba.

Uprvši prstom prama sjevero-iztoku, zapitam Simu kakovo je ono mjesto. Reče mi, da je to Lanik, a kad sam ga upozorio, da to neće biti pravo ime, reče mi da »Lajnik«.

— Nije li možda Uljanik, zapitat će Simu uzdignutim glasom.

— Jest, gospodine Uljanik.

Bliže od Uljanika zagledasmo Antunovac, Gaj, Janju lipu, a ovoj prama iztoku Kukunjevac u šumovitu kraju, što se stere medju Bielom i Pakrom.

Pod nama i daleko tamo, stere se medju Ilovom i Bielom ogromna hrastova šuma, koju kod Medjurića zovu Crni lug, kod Antunovca Carev hrast, kod Garešnice Gradina u kojoj da bijaše grad i da se vide obkopi i opeke. Za Kukunjevcem leži Pakračka gora, koja prikriva Pakrac i Lipik.

Prama jugu gledasmo Jamaricu, Piljenice, Lipovljane i Kraljevu Veliku. Kad je jasno segne oko i do Krapja na Savi, dapače razabire ono i zvонике u Jasenovcu i planinu Kozaru u Bosni.

U polju laštila se o suncu Ilova, tu smo prepoznali Krivaju i Banovu jarugu.

Na kraju obzora izticale se i gore u kojima prepoznasmo Psujnik, Papuk i Krndiju, nu kad je jasno vidi se sigurno i Bišo kod Bjelovara te Zrinska i Petrova gora u Banovini.

Stali smo u podlipje i dugo kružili prekrasnim onim krajevima, kad nas Simo upozori na »maršalu« kod kruške. Nisam znao, što misli pod tim imenom, dok mi raztumači, da je tamo nekoć bila piramida. Od »maršale« gledaš Veliko Vukovje, Kanižku Ivu, Garešnicu, Tomašnicu, Hercegovac, Pašjan, Stupovaču i Bršljanicu te daleka šume, koje pokrivaju kose Moslavačke gore, Garjavice i drugih gora.

Kada je crkvica na Gojilu gradjena, toga Simo nije znao, već mi pričao, da je Sveti Duh onamo doletio iz Maloga Uljanika i da su mu onda sagradili crkvicu. Na uskrsni i duhovski ponedeljak, na Vidovo i angjelsku nedjelju zacerni Gojilo od mnogobrojnoga svieta, koji je ovamo došao na proštenje, da se pomoli dragomu Bogu.

Dok i ovdje vinogradi nisu propali, a propali su užasno, bijaše na Gojilu veselo, našto nas sieća i narodna: »Oj Gojilo, Gojilo, mnogoga si napojilo!«

Položaj je vinograda prekrasan, nu na daleko i široko zagledasmo u njima suho i uvenulo lišće. Medju takovim vinogradima ima i novih nasada, a iztiče se vinograd župnika Mate Jakopovića iz Medjurića.

Na groblju smo dugo sjedili i parili oko na raznolikim vidicima, dok se je primaknuo i čas, da se sa Gojilom razstanemo, upozorujući na nj svakoga, koji bi zapao u Moslavačke krajeve.

Povrativ se u Kutinu zanimalo me znati odkuda selu Zbegovači ime. Prijatelj Joža reče ovu: »Kada kreneš glavnom cestom prama Novskoj, prvo ti je selo Husain. Tu je stanovaao Husain-beg. On je uzeo »batinu« i protjerao Ilou u šumu Zbeg. Od tada potiču imena selima Batina, Ilova i Zbegovača.

III. Na Gaborčini-brdu.

Na putu u Jelensku gornju, zaustavio sam se u Popovači, gdje se svratismo sudrugu Ivanu Treppu, uživajući onu krasnu okolinu u kojoj se pribrahu tri moslavačka grada grofa Artura Bertholda. Razgovarajući o ljepotama kraja, upozori nas prijatelj na spomenuto brdo, kamo krenusmo, čim je malo zahladilo. Dodjosmo medju vinograde, koji su i tu veoma stradali, pa se lagodno uzpesmo na Gaborčinu, koja je sa svoga vidika znana u cijeloj Moslavini. Sa čistine zagledasmo ogromno Lonjsko polje, Osekovo, Krivaju, Voloder, Potok,

Stružac, Jelensku dolnju, Vojni Križ i daleki Sisak, ogromna polja, daleke lugove, a na okolo vinograde sa velikim klietima, koje sada stoje prazne.

Od gora ti oko razabire Zrinsku i Petrovu goru, a kad je jasno dapače i Zagrebačku goru.

Krasan je pogled na Moslavini, njene gradove, na Popovaču, Podbrdje i Rajčevac, najstarije selo u onome kraju.

Gaborčina brdo osovљuje se na kosi, što počima kod Popovače, pa seže do Volodera, pokrivena vinogradima, koji te danas ponajveć pusti sjećaju na one vesele dane, kad se za berbe orila pjesma, pekli u vinogradima volovi, a vina bilo toliko, da su kadkad uzmanjkali i sudovi.

Na ovoj kosi imadu svoje vinograde i Posavci iz Siska, Prelošćice, Kratečkoga, Gušća, Topolovca, i drugih mjesta.

Medju vinogradima podjosmo dalje, kad se sudrug Šolta zaustavi kod jedne biline, rekavši da je to »habdovina«. To je vrsta bazga *Sambucus Ebulus* od kojega Niemci oko Osieka kuhaju pekmez, nu u Osekovu bijaše neki Magjar, koji je od bobulja pekao rakiju za prsobolju. Na dva tri mjesta gledasmo u duboke uvale, okružene bukovom šumom u kojima bijaše i zelenih livada te dodjosmo na brieg Krmelovac, odkuda nam se opet otvorio liep vidik na Moslavini i njezine gradove.

Hrlili smo šumom nizbrdice i zašli na vlažne livade s kojih nam je valjalo prieći preko potoka Jelenske, što lagano struže dalekim poljem, dok ne segne Česmu, kojom se gubi u Lonji.

Preko potoka bijaše prebačeno tanko okresano stablo, a u zanj prislonjena dva kolca za koje u prvi mah nisam znao u koju rabe svrhu. Ovom »brvi« valjalo nam proći, upirući se jednim i drugim kolcem. Trebalо je malо vremena, dok smo se na taj put odvažili, sjetiv se pri tome na sgodu, koja nas zadesila nekom prilikom u Zagorju, kad se u dubokoj vodi i okupasmo. Mi preko, a pred nas kola, koja dodjoše u sgordan čas, jer smo bregove obilazili već više od dvije ure.

Mjesto u grofovski grad, krenusmo u gornju Jelensku, da od ovđje podjemo na brdo sv. Benedikta i na podore Garić-grada; da podjemo i razgledamo Kaludjerov grob, kojega nam opjeval Niemčić i da se na razvalinama Jelen-grada pomolimo za blagopokojnu mu dušu.

Uzlaz na Trebević.

Napisao Rudolf barun Maldini.

Jedna od najkrasnijih šetnja iz Šeher-Sarajeva jest svakako uzlaz na Trebević. Neodljivo neko čuvstvo obuzimlje ti srce kad pomislиш za koji sat eto te u zračnoj visini, u visini od 1630 m. nad površinom morskom, gdje samo kri-

lati stvorovi svoje carstvo prostiru i u njem borave, motreći najsavršenije stvore božje — ljude, kako dole u prahu gmile i puzaju. Da, neodoljivo neko čuvstvo obuzimlje ti dušu u tom prozračnom i čistom vazduhu, u toj božanstvenoj prirodnoj krasoti, u tom carstvu mira i ljestvite. Ali prije nego li se hoćeš naužiti tih čara i divota, treba ti dosta toga i pretrpjeti, ako i nije uzlaz na Trebević tako tegotan.

Iz Sarajeva vode te dva puta na Trebević. Mi ćemo najkraćim, kojim si već za šest sati hoda, na konju pako već i za 4 sata, na njegovu vrhuncu. Čim si prebacio rieku Miljacku i njen pritok Bistrik, eto te, prošavši Dragulac, na sedlu vaganjskom. Odavle opet, uzpinjući se neprestaće kamenitim putem između dviju paralelnih gorskih kosa, motreć u raznim oblicima što manje, što veće vrhunce, okružen sad zelenilom tek zasadjenih šumica, sad opet orijaškim prastarim kamenjem još iz prve dobe razvijanja naše zemlje, dolaziš k Dovlićima. Tuj ti se vidik već dobrahno otvorio osobito spram sjevera i zapada. Oko ti pase od milinja motreći pod sobom bielo Sarajevo i rieku Miljacku, tamo opet dalje sarajevsko i butmirsko polje te Crni vrh i Ozren. Divno ti se oku prikazuje tuj mala i velika Kapa, te pećinasti obronci Romanije planine. Nu koli je tek ugodno povaliti se tuj i odmoriti na kojem ovećer gorskog kamenu i motriti nad sobom modro nebo i okolišno gorje obasjano žarkim sunašcem, a okićeno mirisavim gorskim cviećem. Srdce ti uzdrhta i oči zatrepte, kad opet skreneš i pogledaš pod sobom duboke gudure i tamne uvale iz kojih ti uhu, kao neki šapat duhova, dopire tajinstven šum bistra potoka ili kojeg nedalekog izvora, kojih tuj silesija imade, što se preko raznog gorskog kamenja prebacuje i žuri, da se već jednom tamo daleko negdje u dolini primiri i u Miljacku salije. Kada si se tako sit nagledao bajne božanstvene prirode, krećeš dalje neprestance se uzpinjući. Ovdje ti sad na jednom prestaje kameniti put i ti se nadješ na liepoj visoravni, okružen bujnim zelenim livadama, posutim raznim šarolikim cviećem. Nauživši se i te krasote, eto te na jednom u tijoh dubokoj šumi. Tuj ti sad dopre do ušiju cvrkut kosa, zebe ili šum kojeg plapljivog zečića, što je negdje sa livate uskočio u svoj tihu, skromni stan, da se u sigurnosti nadje. Zimi znade se tuj zadesiti i po koji vujo, nu tog puška tamo stanujućeg lugara, gdje se možeš i okrijepiti, a štograd i založiti, naskoro sastavi s crnom zemljom. Ugodno li je sada tuj, u toj debeloj i gustoj bukovoj hladovini boraviti, osobito za ljetne žege, koja te mal prati ne cielim tvojim putem. Jedan jedini oveći izvor što se je putu narinuo, razblažuje te još pri tom uzlazu, nu i taj kadkada presuši. Nu kad si i to pregorio, pregori još čas, pa te eto naskoro do kućice, gdje se možeš odmoriti, štograd i založiti i okrijepiti se. Voda ti tuj doista ne valja, jer ju tamošnji gostioničar i sač iz cisterne dobiva, nu zato te čeka izvrstno vino i dobro pivo uz mastnu pečenicu i izvrstan domaći kruh. Istom što si sjeo, već će ti gostoljubivi domaćina pružiti spomen-knjigu, da u nju zabilježiš svoje ime u kojoj se već nalaze i najveće ličnosti ponosite Herceg-Bosne. Da, tuj su upisani svi posjetnici Trebevića još od godine 1890. Kad si se tako

odmorio i nješto založio, uzpinješ se k vrhuncu Trebevića. Za neko po sata eto te na glavici, eto te na starcu Trebeviću. Veličanstvena li sad pogleda oku tvome na cieli obzor. Sa zapada pukla ti oveća nizina, sarajevsko i butmirsko polje, spram sjevera i iztoka ogromne šume i pečinasti obronci Romanije-planine. S juga opet ponajprije visoravan pianine Jahorine, koja ti se odavle čini zaokružena ogromnim gorskim lancem sve od vrhunca planine Kmor kod Foče, pa do Bjelašnice i Igman-planine kraj Sarajeva izpod koje izvire rieka Bosna. Iz tog nepreglednog gorja vire ti poput stražara ponositi Volujak, Maglić i Treskavica planina. Za liepog i vedrog dana, a prozračna vazduha, opažaš kao u magli i pečinaste glavice visokog Durmitora, kralja dinarskih Alpa, ili »Nebeske šohe« kako ga narod još nazivlje. Jednom riečju, oko ti pase kao po morskim valovima, ili kao po gonećim se oblacima, gledajući na daleko i široko velebno to gorje. Bajne li dakle divote u tom gorskem kraju, u toj božanstvenoj tišini, a na vrhuncu starca Trebevića. Lahor vjetrić ljubi ti tuj tvoje oznojeno lice, kao da ti šapće: evo te na glavici, gdje vile svoje kolo vode, evo te na vrhuncu, odakle sav obzor pregledati možeš, evo te na starcu Trebeviću, koji je kroz hiljade i hiljade godina motri sudbinu ovoga sveta. A koli je tuj divno tek pri izlazu i zalazu sunca! Kada ti ona nebeska žarka kruglja tone u onu nepreglednu nizinu ljubeći još poslednje vrhunce i glavice visokog tog gorja, sav razdragan s tih prirodnih krasota ničice padaš hvaleći svevišnjega Stvorca, koji je sve to tako divno uredic, i pun zadovoljstva krećeš opet u bučno Sarajevo, u priestolnicu ponosne naše Bosne. Nu sada kreni drugim putem, da i tamo vidiš prirodne krasote, kojima je Bog ovu koru zemaljsku ukrasio, da se opet nadješ, ali s lieve strane Bistrika, u ponosnom Šeher-Sarajevu.

U dolini Pukotine.

Napisao Jul. Kempf.

Od Dolačkoga grada* nije više daleko do zanimljive pukotinske uvale. Tko se je već potrudio iz Brestovca do Dolačkoga grada, da se naužije s njega liepa vidika na zapadne prodole i dolove ubavoga požeškoga polja — neka podje i do Pukotine.

Pukotina je gorska uvala ili prodor, koji je pukao u šamovitoj Požežkoj gori, da otvori prolaz u goru s južne strane iz ravne Posavine. Romantična je to vijugasta pukotina medju zelenim šumskim kosama. I kako joj liepo nadade narod ime! Valjda, što je najdudublja u onom kraju. A što bi bila ovakova planinska gudura bez vode? Ni u Pukotini ne manjka te blagodati Božje, koja rek bi uljeva u svaki kamen života i stvara živu poeziju u najsamotnijem planinskem kraju.

* Vidi br. 2. „Hrv. plan.“ o. g.

Pukotinom buči i potok istoga imena. Pravi taj gorski tvrdoglavac mora da je čudne čudi. Za liepa se vremena milotno prebacuje preko vapnenastih pećina i preko povaljenih i na pola trulih bukava, uviek bistar kao riblje oko. Al da nam ga je vidjeti za kakove jake plohe ili proloma oblaka! Bilo to tako i nedavno prije našega pohoda u Pukotinu. Silesija glavatoga kamenja zaustavljeni u jarugama, dozivala nam u pamet grozote divlje bujice gorske, kad se razmaše i usili svom snagom svojom. Mnoge manje vodene gorske žilice između ponajviših glavica Kapovca (637 m.), Lipika (602 m.) i Maksimova hrasta (616 m.) slevaju se koja većom, koja manjom množinom vode u duboku Pukotinu.

Za ledjima nam je ostao Dolački grad. Malo šumske ugažene od goveda putine pred gradskim zidinama, a onda oko nas gusta šuma bez puta i putišta. Badava nam i vojnička karta u rukama, kad ne vidiš nigdje puta medju gustim bukvama i hrastovima. Mi bi doduše našli kartom u ruci dolinu Pukotine, ali koliko bi se namučili, puzači i natežući se po kosama, da ne bude našega dobrog vodiča Stipe. Brzo nas on izvede na kosu izpod Brezovca (526 m.), pa hajd onda srhom i uz brdo i niz brdo u Pukotinu.

Moj suputnik Ferdo dade se sa mnom u razgovor, dok nam ga ne preseče Stipa, upozorujući nas na bielo cvieće svibanjske lazarkinje, na zeleno žlje poput bršljana razvučenoga bljuža i na izvrsnu svinjsku krmu krlića s gustim razrezanim lišćem.¹

»Evo nas na Klupčicama — viknu vodič Stipa. — »Hvala Bogu! Je li još daleko do Pukotine i hoćemo li još uz brije?« Ta pitanja nisu bila baš posve suvišna, jer je bilo blizu podne, a sunce prižeglo na šumskim čistinama, kao da se opet sprema iz tjhana proljetni tutanj.

»Ne bojte se, gospodo« — prihvati Stipa — sad smo na konju!« Mi smo bili posve zadovoljni, ma da i nismo bili na konju, već na povaljenoj nekoj bukvi konjske debljine. Tamo smo se malko odmorili od veruganja po šumi. Na tom našem odmorištu u šumi Klupčicama povećalo se i naše družtvo. Iz nizke kolibe, primitivno sagradjene od plosnatih bukovih cjepanica, izvuče se crno čeljade, da potakne vatru pod loncem punim krumpira, što si ga ugljar kuhao za objed.

Sa šumskoga proplanka pokazaše nam naši ljudi zavitane i gustom šumom osumljene kose Kapavca i Maksimova hrasta, a spram jugu doline Pukotine.

Šuma Klupčice je najviše mjesto na tom komadu puta od Dolačkoga grada na Pukotinu. Prem nema odtuda radi gorskih čvorova nikakova osobita vidika, ipak je to sgodno mjesto za orientaciju u šumskom kraju. Sjeverno od Maksimova hrasta raztegle se visoke šume Hrastovac i Maglaj (597 m), dok se prama jugu stale naglijе razplitati te gorske kose, da za desetak kilometara zračne linije predju u posavsku ravan.

S Klupčica je svakako najzanimljiviji pogled u naglu provalu pukotinsku,

¹ Ovu krasnu bilinu-povijušu zove naš narod i bljust, bljušć, (*Tamus communis*; *Schmeerwurz*) i jedini je u nas zastupnik tropske obitelji *Dioscorea*. Krlić = *Sonchus oleraceus* (Saudistel.) Ured.

prem ti ne vidi oko ni brza gorskoga potoka, nit čuješ njegova šuma. Nu eno za to u romantičnoj uvali pod gorom zelena pašnjaka Žežnice, okružene mladom smrekovom šumom. Eno se do nje crne garišta ugljena. Ta garišta nisu doduše na ukras zelenoj šumskoj prirodi, ali kao da godi čovjeku u šumskoj tišini, kad naidje iza duga hoda i na te tragove truda i muke radnih ljudskih ruku.

Nu doskora eto i drugoga dokaza ljudskoga rada. Spuštajući se sve dublje u dolinu, naidjosmo na riedju šumu, a silesija hvati složenih gorivih drva ponamjestili drvari po bočinama briega. Doskora viče Stipa: »Evo orbana!« Što da će to biti — Bože mili! Nu doskora se od srdca nasmijasmo, kad smo spazili drvenu željeznicu, a njezino pravo germansko ime »Rollbahn« nije se moglo drugačije prekuhati u hrvatskoj glavi našega Stipe i tako od »Rollbahna« postade mnogo jednostavniji »orban«.

Tom se drvenom prugom spuštaju kola s drvima u Pukotinu k parnoj pilani. Dugačka je preko dva kilometra, te zalazi baš pod Maksimov hrast po hrastovinu i bukovinu. Primakosmo se toj šumskoj prometnoj cesti baš na onome mjestu, gdje izbija iz gudure potok Šljukavac. U Šljukavac utiče malo niže s iztoka Prolomski potok, dok sve te vode ne stignu Pukotine, svoje matice.

Odmah je blizu i pilana, koju tjeri para, jer ne bi domogla vodena sila tih potoka, da ju tjeri. Kod pilane utiče u Šljukavac novi potok sa zapadne strane imenom Brezovac. Tek od ovih gorskih potoka postaje Pukotina.

Ragledavši pilanu i parni stroj — vlastništvo brestovačkoga sphiluka — sjedosmo u šumsku hladovinu, da se uz sikot tankih i debelih pila okriepimo jelom. Bili smo dosta umorni, jer smo hodali od Brestovca po šumama preko Dolačkoga grada punih pet sati. Nismo žalili toga puta, jer smo se naužili razbijevane svibanjske prirode u Požežkoj gori, a k tomu upoznali novi zakutak njenih krasota — dolinu Pukotine.

Prije dve godine živo se je još radilo u pukotinskoj pilani, te se je mnogo drvene gradje izvezlo pukotinskim dolom do kolodvora u Starom Petrovom selu. Danas je taj šumski posao u onom kraju gotov.

Da se nismo morali vratiti istoga dana u Brestovac, pošli bi i dalje i proslidili romantični dol gornjega toka Pukotine do Tisovca i Petrova sela. Ovako smo to odgodili na bolja vremena.

Vriedno je, da još razmotrimo tok potoka Pukotine obzirom na pad. Iz planinske šume na medji brestovačkoga i cerničkoga vlastelinstva (321 m.) ruši se Pukotina naglijim padom do sela Tisovca, koje je selo na izlazu iz gore u posavsku ravnicu, a uz obale Pukotine. Sasvim je neznatan pad od Tisovca do Petrova sela (131 m.) Tok Pukotine do Petrova sela iznosi kojih 9 km, te na tom putu pada za 200 metara. Protičući Petrovo selo vuče se Pukotina posavskim poljima još 7 km. između sela Štivice i Crnogovaca, dok kroz Čaire ne stigne razliveni rukav Crnac (91 m.) Prema tomu opada Pukotina u svom dalnjem toku na 7 km. puta još samo za 40 metara, ili na cielem svom toku od 16 km. za 240—250 metara.

Oko dva sata vratili smo se kući iz gornje pukotinske uvale, nu ne više preko Dolačkoga grada, već kraćim putem vlastelinskog šumom kroz selo Dolac u Brestovac. Putem duživismo prizor, gdje je mlada bjelouška gutala žabu. Žaba bila već zadnjim nogama i telom u ždriju zmijinom, dočim se je prednjim nogama svojski otimala iz očite propasti. Prijatelj Ferdo uze ljeskov štapić i rastavi žabu od zmije, pa baci štapić. Naš ga Stipa odmah prihvati i ponese, kazujući nam, da je takav štap nuždan u svakoj seljačkoj kući. Onim štapom, kojim raztaviš žabu od zmije, pogladi kobilu ili kravu kod težka žriebljenja ili telenja po hrbtu — i odmah će lahko oždrijeti ili oteliti.

Ne zadržavajući se nigdje, stigosmo za dva i po sata u Dolac, a malo kasnije u Brestovac.

Pravila planinskog i turističkog društva „Liburnia.“

§ 1. Ustanovljuje se planinsko i turističko društvo »Liburnia« sa sjedištem u Zadru.

§ 2. Svrha društva jest:

Pronaći i iztraživati prirodne ljepote kraljevine Dalmacije, činiti iste pristupne osobito strancima za turističke svrhe te tim promicati saobraćaj stranaca; nadalje istraživati i opisati špilje, jezera, gore i predistorične predmete, koji s istim stoje u savezu itd.

§ 3. Društvo sastoji se od članova utemeljitelja i dioničara.

§ 4. Društvo je ustanovljeno od podpisanih 20 članova utemeljitelja, koji sačinjavaju promicateljni odbor te će obavljati sve društvene poslove, dok u prvoj glavnoj skupštini bude izabrano novo zastupstvo društva, kojemu će biti onda predani poslovi. —

Do ustoličenja novog društvenog zastupstva, promicateljni odbor sastojeći od potpisanih 20 članova utemeljitelja, moći će primat, nadpolovičnom većinom glasova nove članove utemeljitelje i dioničare. —

§ 5. Članovi utemeljitelji jesu oni, koji kao takovi budu primljeni te će posjedovati barem 4 društvene dionice.

Dioničari jesu oni članovi, koji kao takovi budu primljeni uz uvjet, da preuzmu barem jednu društvenu dionicu.

§ 6. Da se postigne društvena svrha, društvo će:

1. starati se, da se svi oni predijeli kraljevine Dalmacije, koji su zanimivi sa turističkog gledišta, istraže i učine pristupnim odnosno da se što više olakoti pristup k istim.

2. priredjivati izlete u zanimive predjеле.

3. sa javnim predavanjim i putem javne štampe isticati turističku važnost dotičnih predjela te prema potrebi priopćivati shodne članke u perijodičkim, beletrističkim, znanstvenim ili turističkim časopisima.

4. stupiti u savez sa sličnim društvima u obim polovinama Austro-Ugarske monarhije. —

§ 7. Za obavljanje društvenih posala opredijeljeni su sliedeći čimbenici :

- Upraviteljstvo.
- Odbori.
- Skupštine.

§ 8. Upraviteljstvo sastoji se od 10 članova i to od predsjednika, podpredsjednika, tajnika, blagajnika, te 6 upravitelja. Osam od ovih članova valja da budu izabrani između utemeljitelja i to nadpolovičnom većinom glasova, a dvojica između dioničara. —

Predsjednik zastupa društvo prama vani, sazivlje sjednice upraviteljstva i opće škupštine, predseda istim te potpisuje sve društvene rješitbe. —

U slučaju zapriječenja zamjenjuje ga podpredsjednik u svim društvenim poslovima.

Tajniku je povjерeno rješavanje društvenih posala i spisa pod upravom, nadzorom i uz odgovornost predsjednika, te vođenje zapisnika sjednica upraviteljstva i društvenih skupština. —

Blagajniku su povjereni svi blagajnički poslovi pod nadzorom i uz suodgovornost predsjednika.

Svi spisi, koji se tiču društvenih prihoda ili troškova valja da budu potpisani osim od blagajnika još i od predsjednika.

§ 9. Sjednice se upraviteljstva drže prama potrebi na poziv predsjednika.

Ako četvorica članova upraviteljstva zahtjeva pismeno saziv sjednice, mora se svakako ureći sjednica i to najdalje kroz 8 dana iza prikazane molbe.

§ 10. U sjednicam upraviteljstva može se odlučiti nadpolovičnom većinom glasova o svim poslima koji nisu izričito pridržani općoj skupštini.

O svakoj sjednici ima se sastaviti zapisnik, koji se ima još u istoj sjednici ovjeroviti i potpisati od predsjednika i tajnika.

Kad bi tajnik bio zapriječen, predsjednik će mu odrediti zamjenika u osobi drugog člana upraviteljstva.

§. 11. Općoj skupštini pridržani su sliedeći poslovi :

a. Glasovanje proračuna i godišnjih konačnih računa ;

b. Utoci proti zanijekanom primanju članova ;

c. Preinučenje društvenih pravila ;

d. Izbor upraviteljstva i naknadni izbori pojedinih članova upraviteljstva ;

e. Zaključak o razpustu društva ;

f. Utanačenje iznosa dionica i otplaćivanje istih ;

g. Glasovanje zajmova i upotrebljenje pretičaka ili uloženje glavnice ;

h. Odijelenje nagrada za izvanredne zasluge u interesu društva osobama, koje nijesu utemeljitelji ;

i. Odobrenje izvanrednih troškova ako iznos istih premašuje 100 for.

§ 12. Članovi utemeljitelji jesu isključivi vlasnici čitavog društvenog imetka i to prama broju dionica, koje posjeduju. —

Svaki član utemeljitelj valja da posjeduje barem četiri društvene dionice.

Ako bi koji član utemeljitelj štогод doprinjeo na uhar društva u naravi, upraviteljstvo društva ima procijeniti vrijednost dotičnog doprineska, opredijeljujući za koliko dionica vrijedi dotični doprinesak. Članovi utemeljitelji imaju aktivno i pasivno izborni pravo za izbor članova upraviteljstva i odlučujući glas u općim skupštinama.

Članovi dioničari imadu samo savjetujući glas s pravom prijedloga i upita u općim skupštinama. Svi članovi utemeljitelji kao i dioničari bez obzira na broj dionica imadu pravo uživati jednako sve koristi i povlastice, kojim bi društvo raspolagalo, izuzamši pravo na društveni imetak, koje ostaje pridržano članovima utemeljiteljima.

§ 13. Svaka dionica zapada 5. kruna austrijske vrijednosti.

Dionice imadu se s vremenom odplatiti u istom iznosu i to prama finansijskom stanju društvene glavnice po dotičnim zaključcima opće skupštine.

Iza kako bude izplaćena izzrijebana dionica, posjednik iste može biti pozvan od upraviteljstva, da nabavi novu dionicu, ako hoće da ostane dioničarom.

§ 14. Svi članovi društva utemeljitelji kao i dioničari dužni su, da se drže propisa ovog pravilnika i svih naknadnih propisa, koji bi bili pravomoćno izdani budi u djelokrugu upraviteljstva, budi opće skupštine.

§ 15. Sredstva, kojim društvo namjerava postizati svoju svrhu jesu:

- a. Prihodi dionica;
- b. Slučajni darovi, potpore ili zapisci il doprinesci u naravi;
- c. Prihodi od izleta ili javnih publikacija.

§ 16. O slučajnim razmiricama, koje bi nastale između pojedinih članova iz društvenih odnosa, odlučuje konačno upraviteljstvo društva.

O razmiricam između pojedinih članova i upraviteljstva odlučuje konačno opća skupština. —

§ 17. U slučaju raspusta društva bilo uslijed pravom čnog zaključka opće skupštine, bilo uslijed naredbe vlasti — imovina društvena pripada članovim utemeljima bez uštrba već prije stečenih prava trećih osoba.

§ 18. Sjednice upraviteljstva sazivaju se barem svaki drugi mjesec. Dan i mjesto sjednica zajedno s dnevnim redom ima se priopćiti članovim upraviteljstva barem 24 sata prije.

Sjednica je valjana ako pristupi barem 6 članova ubrojivši i predsjednika. Odlučuje se nadpolovičnom većinom glasova. —

Ako bi glasovi bili jednakо razdijeljeni, odlučuje glas predsjednika, koji će samo u tom slučaju glasovati.

O svakoj sjednici ima se sastaviti zapisnik, koji potpisuje predsjedatelj i tajnik. —

Zaključci prihvaćeni u sjednicama upraviteljstva imaju se priopćiti naročitim oglasom u društvenim prostorijama ili na drugi način, koji se ima utanačiti od glavne skupštine.

Zapisnici sjednica valja da budu ovjerovljeni još u istoj sjednici.

§ 19. Glavna skupština sazivlje se barem dva puta na godinu, i to jedna u prvoj polovici, a druga u drugoj polovici godine.

Dnevni red ima se priopćiti članovima utemeljiteljima pismeno barem 8 dana prije, a dioničarima putem oglasa u društvenim prostorijama ili na drugi način, koji bi se utanačio od opće skupštine.

Skupština je valjana, ako pristupi barem dvojica članova utemeljitelja. —

Zaključuje se nadpolovičnom većinom glasova. — Ako bi glasovi bili jednak porazdijeljeni, odlučuje predsjednik, koji glasuje samo u tom slučaju. Glasovati se može ustmeno ili pismeno ili per acclamationem, kako bude zaključila nadpolovična većina. —

O teku rasprava i zaključcima ima se sastaviti zapisnik, koji valja da bude ovjerovljen još u istoj skupštini. —

Zaključci opće skupštine obvezni su za sve članove društva bez iznimke.

§ 20. Za bolje obavljanje društvenih posala upraviteljstvo imenuje nadpolovičnom većinom glasova naročite odbore i to :

a. Tehnički odbor ;

b Administrativni ili financijalni odbor ;

c Znanstveni odbor ;

Svaki odbor sastoji se od barem 3 člana, koji relativno većinom glasova između sebe biraju svog izvjestitelja. —

Članovi ovog odbora mogu biti utemeljitelji kao i dioničari.

Zadaća ovih odbora jest, da se u užem krugu prema svojoj nadležnosti izjave na poziv upraviteljstva o pojedinim društvenim poslovima.

Izvjestitelji pojedinih odbora imaju savjetujući glas u sjednicama upraviteljstva u kojim se ima raspravljati o dotičnim prijedlozima ili izjavama odbora za koju se svrhu izvjestitelji moraju naročito pozvati na dotične sjednice. —

§ 21. Društvena se djelatnost proteže na čitavu Dalmaciju.

U pojedinim mjestima Dalmacije, gdje imade barem 10 članova društva, bilo utemeljitelja, bilo dioničara, može se ustanoviti podružnica društva, koja mora da bude podvrgnuta društvenom upraviteljstvu u Zadru.

Dotična pravila podružnice valja da budu odobrena od opće društvene skupštine u Zadru, te da budu u suglasju s ovim pravilima.

Svakako treba, da svaki član podružnice bude posjedovao barem jednu društvenu dionicu i da u slučaju rapusta podružnice imovina iste prelazi u vlasništvo društvenog zastupstva u Zadru.

Meteorološko opažanje na Sljemenu u god. 1899.

Visina nad morem 935 m. — Motritelj: Dora Kranjčec.

Mjesec	Tlak zraka 600 + mm.	Maksimum	Dne	Minimum	Dne	Poprečna temperatura	Poprečni dnevni maksimum	Poprečni dnevni minimum	Absolutni maksimum	Dne	Absolutni minimum	Dne
Siječanj	80.5	88.4	26.	62.2	3.	1.0	3.4	-1.4	7.6	14.	-8.5	5.
Veljača	81.6	89.0	28.	65.1	3.	-0.1	4.2	-3.5	15.4	10.	-12.5	27.
Ožujak	80.9	90.6	14.	66.8	21.	1.1	6.5	-3.2	16.3	16.	-13.8	6.
Travanj	(79.6)*	—	—	—	6.4	11.4	1.9	19.5	18.	-2.5	10..13.	
Svibanj	82.3	90.7	31.	73.5	25.	9.6	14.6	5.7	22.0	15.	-1.6	6.
Lipanj	82.8	90.9	5.	68.4	23.	12.7	19.5	7.9	2.5	7.	2.5	13.
Srpanj	85.1	91.1	31.	77.2	2.	15.4	21.2	10.8	28.4	24.	6.0	3.
Kolovoz	8.5	91.8	1.	78.5	9.	15.3	21.1	10.6	27.0	6.	5.1	10.
Rujan	82.2	90.0	4.	72.7	12.	12.0	16.4	7.8	26.0	7.	2.5	12.
Listopad	8.6	95.7	20.	78.6	13.	7.2	11.6	3.1	20.0	5.	-2.3	9.
Studen	87.9	93.6	26.	81.0	9.	4.1	6.9	1.1	13.8	29.	-6.3	22.
Prosinac	80.5	90.0	22.	67.0	15.	-5.1	-2.2	-7.7	8.5	1.	-17.0	21.
Godina	82.99	93.7	26./IX	62.2	3./I	6.63	11.23	2.76	28.4	24. VII	-17.0	21. XII.

Mjesec	Tlak vodenihparara mm.	Poprečna vlaga u %	Poprečna nablaka	Množina oborine	Najveća oborina u 24 sata	Dne	Broj dana s oborinom		Broj dana sa			
							≥ 0.1 mm	> 1 mm/m	sniegom	grmljavinom	Vjetrom > 5	Maglom
Siječanj	3.5	71.4	5.8	55.2	27.7	3.	11	3	6	0	2	13
Veljača	3.3	72.0	4.5	23.0	5.3	2., 4.	12	6	7	0	5	10
Ožujak	3.5	68.6	4.9	92.6	30.0	24.	9	8	8	1	0	4
Travanj	4.7	65.0	6.2	157.3	38.8	28.	16	13	6	0	0	6
Svibanj	6.4	70.2	6.2	217.5	23.4	29.	21	15	1	6	0	10
Lipanj	7.9	70.7	5.2	189.8	62.4	24.	15	11	0	5	0	4
Srpanj	9.5	70.8	4.5	113.9	29.2	2.	16	16	0	11	0	2
Kolovoz	9.6	72.2	3.8	60.6	19.4	10.	8	7	0	3	0	1
Rujan	8.2	77.1	5.1	257.2	68.5	24.	16	15	0	1	0	11
Listopad	5.4	72.1	3.5	106.0	29.3	8.	6	6	1	0	3	3
Studen	4.4	71.9	5.0	31.8	15.0	10.	5	3	2	0	0	3
Prosinac	2.6	82.0	6.6	77.1	18.5	8.	12	8	9	0	3	7
Godina	5.75	72.0	5.1	1382.0	68.5	24. IX.	147	111	40	27	13	74

Mjesec	Popriječna jakost vjetra			Koliko je puta duvao vjetar od								Tiskan
	7am	2pm	9pm	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW	
Siječanj	2.2	2.1	2.3	8	9	28	13	7	6	14	8	0
Veljača	3.0	2.8	3.1	19	5	11	11	7	10	14	7	0
Ožujak	2.4	2.5	2.3	10	12	6	12	17	10	15	11	0
Travanj	2.3	2.7	2.3	12	4	5	16	14	12	12	15	0
Svibanj	2.3	2.3	2.1	4	4	20	21	21	9	11	3	0
Lipanj	1.8	1.9	1.6	2	2	14	27	13	17	7	8	0
Srpanj	1.7	1.7	1.4	6	3	11	14	29	12	15	3	0
Kolovoz	1.9	1.6	1.4	9	2	7	17	24	14	16	4	0
Rujan	2.0	2.1	2.0	2	3	13	13	18	12	27	2	0
Listopad	2.5	2.2	2.6	9	2	18	10	21	7	17	9	0
Studen	2.0	2.1	1.8	15	1	19	10	14	8	18	5	0
Prosinac	1.9	2.3	2.3	6	11	3	23	1	25	13	11	0
Godina	2.2	2.2	2.1	103	58	155	187	186	142	179	86	0

Dr. A. Mohorovičić.

* Popriječni tlak zraka za travanj je interpolovan prema Zagrebu, jer je postaja bila 14 dana bez barometra.

Društvene viesti.

Dr. Lovro Vidrić

odvjetnik, vrli rodoljub i gorljivi planinar, umro je 19. pr. mj. nakon dugotrajne i teške bolesti u 63. godini dobe svoje u Zagrebu te je 21. i. mj. uz veliko saučeće sahranjen na Mirogoju.

Rodio se na Gorenjskom, u kraju nebotičnih planina i vrhova i za rana zavolio prirodu, uspinjući se na blize i daleke bregove. Od osnutka »Hrvatskoga planinarskoga društva«, bijaše Lovro Vidrić njegovim članom, zavoliv svom dušom Zagrebačku goru i njeno toli milo Sljeme, kamo bi svake godine često zalazio. U prigorju te gore, na prekrasnom Prekrižju, sagradio si je villu, da uživa, gledajući ubavu goru, bieli i mladoliki Zagreb, savsku nizinu, Samoborsku goru, Klek i ostale gore i planine, što se gube u maglenom nedogledu.

Lovro Vidrić bijaše planinar od glave do pete, pratio je razvoj našega planinarstva osobito pozorno, veselio se svakoj planinarskoj stečevini, pa će mu zato i ostati trajna uspomena medju hrvatskim i slovenskim planinarama.

Počivao u miru na podnožju Zagrebačke gore i lahka mu bila hrvatska zemljičica, koju je ljubio svim žarom svoje plemenite duše!

— **Planinsko i turističko društvo »Liburnia« u Zadru.** Dopisom od 24. srpnja o. g. javlja uprava radostnu vijest, da želi svoje društvene obavijesti i druge radnje planinarskoga i turističkoga sadržaja objelodanjavati u »Hrv. Planinaru«. Otvarajući rado stupce svoga lista pobratimskom društvu pozdravlja ga hrv. plan. društvo najšrađačnije i želi uspješan rad u uskoj svezi s njime. —

»Liburnia« je od 12. do 18. kolovoza priredila izlet na Velebit i na Plitvička jezera. Podružnica Visočica u Gospiću imala je mandat, da zastupa hrv. plan. društvo kod onoga izleta.

— **Novi članovi hrvatskoga planinarskoga društva.** Tečajem posliednjih dvaju mjeseci pristupili su društvu kao redoviti članovi:

A. U Zagrebu.

- 1) Dr. Milorad Cuculić Bitorajski,
- 2) Marko Kozlović,
- 3) Antun Oršić,
- 4) Franjo pl. Burgstaller Remetski,
- 5) Franjo Bogović,
- 6) Ladislav Stjepanek.

B. Podružnice »Papuk« u Požegi.

- 7) Martin E. Zlatec u Pleternici,
- 8) Franjo Kamerman u Pleternici,
- 9) Franjo Katić u Buku,
- 10) Luka Novačić u Stražemanu,
- 11) Adolf Dumendjić u Kaptolu,
- 12) Antun Mezner u Starom Petrovuselu.

— **Istupio iz hrvatskoga planinarskoga društva.** Gosp. Danilo Milojević prestao je biti članom društva poradi premještenja u Osijek.

Dr. Oton Kučera.